

Spesialundervisning for voksne – saksgang

Sist endret: 08.09.2017

Faser

Fase 1 – Bekymring

Hvem har rett på spesialundervisning?

De som har rett til grunnskoleopplæring for voksne kan ha rett på spesialundervisning hvis de

- ikke har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen
- har særlige behov for opplæring for å kunne utvikle eller holde vedlike grunnleggende ferdigheter

Voksne i videregående opplæring har ikke rett på spesialundervisning.

Tilfredsstillende utbytte eller særlige behov

I denne fasen kan en lærer eller den voksne selv være usikker på om han eller hun har eller kan få et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.

Det kan også være at den voksne etter å ha fullført grunnskole og videregående opplæring fortsatt har særlige behov for opplæring for å kunne utvikle eller holde vedlike grunnleggende ferdigheter, eller har særlig behov for opplæring på grunn av en sykdom, ulykke eller skade.

Grunnleggende ferdigheter

I denne sammenheng er grunnleggende ferdigheter ment å dekke

- ADL-trening (opplæring i daglige gjøremål)
- grunnleggende kommunikasjonsferdigheter
- grunnleggende lese- og skriveferdigheter
- motorisk trening og liknende

Fasen avhenger av grunnen til spesialundervisningen

Denne fasen er ulik avhengig av om den voksne kan ha rett på spesialundervisning fordi han eller hun ikke har et tilfredsstillende utbytte av opplæringen, eller har særlige behov for opplæring for å kunne utvikle eller holde vedlike grunnleggende ferdigheter.

I den første fasen er ikke PP-tjenesten formelt koblet inn, men kommunen eller voksenopplæringen kan drøfte saken anonymt i arbeidet med å avgjøre hvilket tilbud den voksne skal få.

Hva skjer i fase 1?

Hvis den voksne får ordinær opplæring:

- Voksenopplæringen skal vurdere den voksnes læringsutbytte løpende i opplæringen.
- Undervisningspersonalet har en plikt til å vurdere om den voksne trenger spesialundervisning og til å melde fra om dette til sin leder. Dette kalles varslingsplikten.
- Den voksne har rett til å kreve at voksenopplæringen vurderer hans eller hennes behov.
- Kommunen har ansvar for å behandle saken. Denne myndigheten kan kommunen delegere til voksenopplæringen.
- Voksenopplæringen har ansvar for å vurdere og eventuelt prøve ut tiltak som kan gi den voksne et tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet.
- Den voksne må samtykke til at PP-tjenesten kan gjøre en sakkyndig vurdering. Hvis den voksne har en verge, er det han eller hun som skal samtykke.

Hvis den voksne har særlige behov for opplæring for å kunne utvikle eller holde vedlike grunnleggende ferdigheter:

- Kommunen vurderer om den voksne har rett til spesialundervisning eller om den voksnes behov kan hjelpes med tilpasninger innenfor det ordinære tilbudet.
- Den voksne må samtykke til at PP-tjenesten kan gjøre en sakkyndig vurdering. Hvis

den voksne har en verge, er det han eller hun som skal samtykke.

Jeg vil vite mer

[Les mer om fase 1 i Veilederen spesialundervisning for voksne](#)

Fase 2 – Henvisning til PP-tjenesten

Det er kommunen som sender henvisningen til PP-tjenesten. Kommunen kan velge å delegere denne myndigheten til voksenopplæringen.

Kommunen sender henvisningen når den voksne ikke har eller vil kunne få et tilfredsstillende utbytte av den ordinære opplæringen, eller den voksne antas å har rett til spesialundervisning for å utvikle eller holde vedlike grunnleggende ferdigheter.

Kommunen bør legge ved en beskrivelse av deres vurdering og begrunnelse. Før kommunen sender saken til PP-tjenesten, skal den voksne, eventuelt vergen, samtykke til det.

Den voksne kan be om en sakkyndig vurdering. Kommunen skal sende henvisningen til PP-tjenesten når den voksne selv har bedt om det.

Hva skjer i fase 2?

Kommunen sender saken til PP-tjenesten for en sakkyndig vurdering.

Jeg vil vite mer

[Les mer om fase 2 i Veilederen spesialundervisning for voksne](#)

Fase 3 – Sakkyndig vurdering

Dette er fasen hvor PP-tjenesten utreder og gir en tilråding/anbefaling til kommunen om den voksne har behov for spesialundervisning eller ikke.

I denne fasen sier også PP-tjenesten hva som vil gi et forsvarlig opplæringstilbud for den voksne, hvis han eller hun trenger spesialundervisning.

PP-tjenesten har plikt til å rådføre seg med den voksne, eller eventuelt med den voksnes verge, når de gjør den sakkyndige vurderingen. PP-tjenesten skal legge stor vekt på synspunktene deres.

Fasen avsluttes med at PP-tjenesten sender den sakkyndige vurderingen til kommunen.

Sakkyndig vurdering består av

- utredning
- tilråding

Kommunen skal ha den sakkyndige vurderingen før de avgjør om den voksne har rett til spesialundervisning.

Hva skjer i fase 3?

- PP-tjenesten rådfører seg med den voksne eller eventuelt den voksnes verge i arbeidet med å utforme den sakkyndige vurderingen, og legger stor vekt på synspunktene hans eller hennes.
- PP-tjenesten utarbeider en sakkyndig vurdering som består av utredning og tilråding.
- PP-tjenesten eller kommunen informerer den voksne eller eventuelt den voksnes verge om innholdet i den sakkyndige vurderingen.

Jeg vil vite mer

[Les mer om fase 3 i Veilederen spesialundervisning for voksne](#)

Fase 4 – Vedtak

Etter at PP-tjenesten har oversendt sin sakkyndige vurdering til kommunen, skal kommunen avgjøre om den voksne har rett til spesialundervisning.

Hvem fatter enkeltvedtaket?

Det er kommunen som fatter enkeltvedtak. Myndigheten til å fatte enkeltvedtak kan kommunen delegere til leder ved voksenopplæringen.

Kommunen skal fatte et enkeltvedtak både når de innvilger og når de ikke innvilger spesialundervisning.

Rett til å uttale seg

Den voksne har rett til å uttale seg før kommunen fatter et enkeltvedtak, og kommunen skal

legge stor vekt på deres syn. Retten til å uttale seg er spesielt viktig når kommunen vil gjøre avvik fra den sakkyndige vurderingen. Avvik fra den sakkyndige vurderingen skal begrunnes.

Fasen avsluttes med at enkeltvedtaket sendes til den voksne.

Klage

Den voksne har alltid rett til å klage på enkeltvedtak. Hvis den voksne har en verge, skal kommunen sende enkeltvedtaket til han eller henne, og vergen kan klage på enkeltvedtaket.

Dersom den voksne klager på enkeltvedtaket, er også klagebehandlingen en del av vedtaksfasen. Den voksne kan klage på et avslag om spesialundervisning, på innholdet i enkeltvedtaket, på saksbehandlingen og på manglende oppfyllelse av vedtaket.

Statsforvalteren er klageinstans. Klagen sendes til den instansen i kommunen som har fattet enkeltvedtaket. Dersom kommunen ikke er enig i klagen og ikke omgjør vedtaket, skal de sende den til statsforvalteren.

Enkeltvedtaket må være i samsvar med bestemmelsene i opplæringsloven, forvaltningsloven og de ulovfestede forvaltningsrettslige prinsippene.

Hva skjer i fase 4?

- Kommunen må få et samtykke fra den voksne før kommunen fatter enkeltvedtaket.
- Den voksne har rett til å uttale seg før kommunen fatter et enkeltvedtak.
- Kommunen er ansvarlig for at det blir fattet et enkeltvedtak.
- Den voksne kan klage på enkeltvedtaket.

Jeg vil vite mer

[Les mer om fase 4 i Veilederen spesialundervisning for voksne](#)

Fase 5 – Gjennomføring

Når kommunen har fattet et enkeltvedtak om at den voksne har rett til spesialundervisning, starter planleggingen og gjennomføringen.

Voksenopplæringen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for den voksne. IOP-en bygger på enkeltvedtaket som kommunen har fattet. IOP-en er et verktøy for lærerne både i spesialundervisningen og i den ordinære opplæringen.

Den voksne skal involveres i arbeidet, men voksenopplæringen trenger ikke få en godkjenning av IOP-en fra den voksne.

Voksne som mottar spesialundervisning har også rett til individuell vurdering. Dette omfatter både underveisvurdering med og uten karakter, sluttvurdering og dokumentasjon.

Hva skjer i fase 5?

Voksenopplæringen utarbeider en individuell opplæringsplan (IOP).

Jeg vil vite mer

[Les mer om fase 5 i Veilederen spesialundervisning for voksne](#)

Fase 6 – Evaluering

I denne fasen skal voksenopplæringen vurdere og evaluere den voksnes utvikling og hvordan opplæringstilbudet fungerer. Dette skal være en kontinuerlig vurdering. En gang i året skal voksenopplæringen skrive en årsrapport, som den voksne skal få. Hvis den voksne har en verge, er det vergen som får årsrapporten.

Grunnen til at voksenopplæringen skal evaluere utviklingen og opplæringstilbudet, er at de skal kunne justere arbeidet, enten det gjelder innhold, arbeidsmåter, organisering eller metoder.

I årsrapporten skal voksenopplæringen en gang i året vurdere opplæringen og den voksnes utvikling ut fra de målene som er satt i den individuelle opplæringsplanen (IOP-en) til den voksne.

I denne fasen må voksenopplæringen også vurdere om den voksne fortsatt har behov for spesialundervisningen, om det er nødvendig å henvise den voksne til PP-tjenesten igjen, eller om spesialundervisningen kan avsluttes.

Hva skjer i fase 6?

Voksenopplæringen

- vurderer opplæringstilbudet fortløpende
- skriver årsrapport
- sender årsrapporten til den voksne og til kommunen

- vurderer om den voksne fortsatt har behov for spesialundervisning og om det er behov for å henvise den voksne til PP-tjenesten på nytt eller om spesialundervisningen kan avsluttes

Jeg vil vite mer

[Les mer om fase 6 i Veilederen spesialundervisning for voksne](#)